

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ**

ШЕВЧЕНКО КАТЕРИНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 378.4 – 057.21(510)

**ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ ОСВІТИ У ПЕДАГОГІЧНИХ
УНІВЕРСИТЕТАХ КНР**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України (м. Київ).

Науковий керівник –

доктор педагогічних наук, доцент
Пазюра Наталія Валентинівна,
Національний авіаційний університет,
завідувач кафедри авіаційної англійської
мови (м. Київ).

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
Кузьмінський Анатолій Іванович,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
професор кафедри педагогіки вищої
школи і освітнього менеджменту
(м. Черкаси);

кандидат педагогічних наук
Базелюк Наталія Валеріївна,
Президія Національної академії
педагогічних наук України, старший
науковий співробітник науково-
організаційного відділу (м. Київ).

Захист відбудеться 3 травня 2018 р. о 14.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.451.01 в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, 5 поверх, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитися на сайті www.ipood.com.ua та у бібліотеці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9.

Автореферат розіслано 31 березня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г.І. Сотська

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зорієнтованість суспільства на європейські цінності, кращі світові традиції вимагають відповідних системних змін у сфері освіти. Потреби українського суспільства у новій генерації вмотивованих учителів, здатних реагувати на виклики часу, ефективно реалізовувати нові освітні стандарти на засадах педагогіки партнерства, актуалізують завдання модернізації вищої педагогічної освіти України з метою підвищення її якості, осучаснення змісту, упровадження нових моделей підготовки педагогів.

Сучасні напрями розвитку національної педагогічної освіти знаходяться на етапі теоретичного обґрунтування, відбувається пошук інноваційних підходів щодо їх впровадження. Прийнято законодавчі документи, зокрема: Закони України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. (2015), Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2016), а також Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейській освітній простір (2004), Державний стандарт початкової загальної освіти (2011), Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), які спрямовані на модернізацію вищої педагогічної освіти та наближення її до світових критеріїв якості.

У контексті реформування освітньої галузі зростає потреба вивчення досвіду зарубіжних країн, виявлення конструктивних ідей з метою їх творчої імплементації в українських реаліях. Звернення до досвіду Китайської Народної Республіки зумовлено динамічним розвитком цієї країни, економіка якої посідає друге місце у світі. Зокрема, за даними Світового Банку, щорічне зростання ВВП країни до 2014 р. відбувалося на рівні 10%, демонструючи 49-кратне збільшення порівняно з 1978 р. і становило 7.590 доларів США на душу населення. Такі досягнення стали можливими на основі перетворення освіти на важіль економічного зростання, підготовки висококваліфікованих фахівців для системи освіти.

Значну цінність становлять праці українських компаративістів, які вивчали питання професійної підготовки фахівців у країнах Західної Європи (Н. Авшенюк, Н. Бідюк, Л. Дяченко, О. Сулима та ін.), Східної Європи (Т. Десятов, Г. Товканець), Скандинавських країн (О. Огієнко), Азії (Н. Пазюра), США (В. Корнієнко, Р. Шаран), Фінляндії (Н. Базелюк, К. Котун). У наукових розвідках учених розглядалися питання щодо історії розвитку вітчизняної педагогічної науки (І. Важинський, Ш. Ганелін, М. Євтух, Л. Задорожня, С. Золотухіна, Д. Коржов, М. Кушков, М. Левченко, Є. Луценко, Ф. Паначина, Т. Стоян, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко та ін.); підготовки сучасного вчителя (О. Дубасенюк, І. Зязюн, В. Кремень, А. Кузьмінський, Н. Ничкало, Л. Пуховська, О. Савченко, Л. Хомич та ін.); сучасних тенденцій

розвитку педагогічної освіти (О. Антонова, С. Вітвицька, Н. Сидорчук, Н. Якса та ін.).

Українськими й зарубіжними вченими приділено значну увагу історико-педагогічному аналізу системи вищої освіти КНР (А. Антиповский, Н. Боровська, А. Джуринський, О. Шацька та ін.), виявленню особливостей систем професійно-технічної (Н. Пазюра) і педагогічної освіти (Су Сяохуань), характеристиці інноваційних форм і методів підвищення кваліфікації педагогів КНР (Лю Донмін, Н. Котельникова). Провідні ідеї підготовки вчителів відображено у працях відомих китайських дослідників (Су Сяохуань, Чжу Муцю, Ван Ітан, Ку Мін-юань, Сю Тонжу та ін.).

Науковий аналіз проблеми підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти дав змогу виявити низку *суперечностей* між:

- об'єктивними потребами суспільства у докорінних змінах підходів до навчання і виховання учнівської і студентської молоді і недостатнім рівнем готовності майбутніх учителів до реалізації освітніх реформ;

- цивілізаційними викликами до підготовки педагогів нової генерації і неможливістю виховання таких фахівців в умовах традиційної системи педагогічної освіти, недосконалого законодавчого, нормативно-правового й науково-методичного забезпечення освітнього процесу в педагогічних університетах та інших закладах вищої освіти;

- зрослими вимогами до креативності, критичного мислення майбутнього вчителя і недостатньою увагою до обґрунтування випереджувального підходу й творчої реалізації концептуальних засад його підготовки як педагога-дослідника.

Таким чином, актуальність цієї проблеми, її недостатня дослідженість в українській педагогічній науці, важливість вивчення та доцільність упровадження прогресивних ідей китайського досвіду з урахуванням суспільних реалій України, а також розв'язання окреслених суперечностей зумовили вибір теми дисертації: **«Підготовка бакалаврів освіти у педагогічних університетах КНР»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано у межах тематичного плану науково-дослідної роботи відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України «Тенденції професійного розвитку вчителів у країнах Європейського Союзу і Сполучених Штатах Америки» (РК №0114U003166). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (протокол № 2 від 27 лютого 2014 р.) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень у галузі педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 27 травня 2014 р.).

Об'єкт дослідження: підготовка бакалаврів освіти в системі вищої педагогічної освіти КНР.

Предмет дослідження: організаційно-педагогічні умови професійної підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей професійної підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР й обґрунтуванні можливостей використання конструктивних ідей китайського досвіду в закладах вищої освіти України.

Відповідно до об'єкта, предмета, мети визначено **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати стан дослідженості проблеми підготовки бакалаврів освіти у педагогічних університетах КНР.
2. Схарактеризувати основні принципи організації освітнього процесу в педагогічних університетах Китаю.
3. Виявити особливості відбору і структурування змісту теоретичної підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР.
4. Розкрити специфіку практичної підготовки бакалаврів освіти в китайському досвіді.
5. Обґрунтувати можливості використання конструктивних ідей китайського досвіду в Україні.

Концептуальна ідея дослідження. В основу наукового дослідження покладено положення щодо порівняльної педевтології, міждисциплінарності, випереджувального підходу, а також конструктивістської теорії, концепції «менеджменту щастя» та мультикультурної освіти у підготовці бакалаврів освіти, необхідності врахування сучасних потреб ринку освітніх послуг, пріоритетності педагогічної освіти у державній політиці КНР. Вивчення конструктивних ідей китайського досвіду професійної підготовки бакалаврів освіти та обґрунтування можливостей їх творчого використання стануть корисними українським науковцям і практикам у модернізації національної педагогічної освіти як важливої умови підготовки майбутнього учителя, конкурентоспроможного на сучасному ринку освітніх послуг, агента суспільних змін, якому притаманні високі професійні й морально-етичні якості.

Методологічну основу дослідження становлять: філософсько-педагогічні положення щодо єдності теорії і практики; системний, культурологічний підходи до порівняльного аналізу педагогічних явищ; філософсько-педагогічні ідеї щодо випереджувального підходу до розвитку сучасної освіти; ідеї порівняльних досліджень на основі діахронічного і синхронічного вивчення педагогічних, соціально-культурних і економічних реалій; методологічні принципи порівняльно-педагогічних досліджень, застосування яких уможливило виявлення особливостей підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР.

Теоретичну основу дослідження становлять положення: порівняльної педагогіки (Н. Біддок, Б. Вульфсон, О. Джуринаський, О. Локшина, О. Матвієнко, Н. Пазюра, О. Огієнко, А. Сбруєва, Л. Пуховська); теорії і методики педагогічної освіти (О. Дубасенюк, І. Зязюн, А. Кузьмінський, О. Лавріненко, Г. Сотська, Л. Хомич, та ін.); теорії неперервної освіти (С. Гончаренко, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, С. Сисоєва); питання соціально-економічного розвитку КНР (А. Антиповський, Е. Баженова, Н. Боревська, М. Титаренко, Л. Березний); теоретичні засади професійної підготовки вчителів в КНР (Лі Фенлінь, Лю Чжицянь, У Цзиньянь, Су Сяохуань, Ван Лімін), історії

становлення і розвитку освіти в КНР (Ма Сяофен, Ху Янь, Цзинь Цян, Чжан Цзясян та ін.); теорії і практики педагогічної (Лі Гоцзюнь) і вищої освіти (Лю Шаосюе).

Методи дослідження. Для вирішення дослідницьких завдань було використано такі методи: *теоретичний* – аналіз, синтез, узагальнення результатів вивчення наукової, навчально-методичної літератури з метою виявлення особливостей освітніх процесів у країнах Європи та Азії, порівняння різних поглядів і концепцій з досліджуваної проблеми; структурно-функціональний метод, що уможливив об'єктивний аналіз дидактичних засад професійної підготовки бакалаврів освіти; компаративістський – для виявлення особливостей підготовки бакалаврів освіти в КНР і бакалаврів початкової та дошкільної освіти в Україні; *емпіричний* – спостереження, опитування, бесіди з українськими та китайськими студентами і викладачами; *прогностичний* – для обґрунтування й розроблення рекомендацій щодо імплементації конструктивних ідей китайського досвіду з метою вдосконалення підготовки вчителів в Україні.

Джерельна база дослідження. На різних етапах наукового пошуку використано 312 джерел, з-поміж них – 160 зарубіжних праць, зокрема: документи міжнародних організацій з питань педагогічної освіти (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ тощо), законодавчі акти уряду КНР, матеріали з'їздів, пленумів, конференцій і нарад Комуністичної партії КНР з питань освіти за 1979–2016 рр., нормативні документи Міністерства освіти КНР, програми підготовки вчителів у педагогічних університетах; науково-методичні й інформаційно-аналітичні матеріали (навчальні плани, програми університетів КНР тощо); офіційні веб-сторінки педагогічних університетів КНР; матеріали статистичного відділу Міністерства освіти КНР та Китайського статистичного щорічника з освіти; наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників з проблем фахової підготовки вчителів; публікації матеріалів в українських і зарубіжних науково-педагогічних періодичних виданнях, серед яких – «Порівняльно-педагогічні студії», «Професійна порівняльна педагогіка», *Universal Journal of Educational Research*, *新华 文摘* (2003–2010), *神刊学人* (2006–2012), *高等教育* (2008), *人民日报,北京*, (2003–2007) та інші інформаційні джерела (довідники, енциклопедії, словники).

Організація дослідження. Дослідження здійснювалося упродовж 2013–2017 рр. й охоплювало три етапи.

На першому, пошуковому, етапі (2013–2014 рр.) відбувалося теоретичне осмислення проблеми дослідження, здійснювався пошук і систематизація теоретичних і документальних джерел з обраної проблеми.

На другому, дослідно-аналітичному, етапі (2015–2016 рр.) було проаналізовано автентичні навчальні плани і програми підготовки вчителів, компоненти організації освітнього процесу в вищих педагогічних університетах Китаю.

На третьому, підсумковому, етапі (2016–2017 рр.) узагальнювалися результати дослідження, формувалися висновки, опрацьовувалися

рекомендації щодо впровадження конструктивних ідей китайського досвіду для модернізації системи педагогічної освіти України.

Наукова новизна і теоретичне значення полягають у тому, що:

- *вперше* в українській педагогічній науці розкрито особливості професійної підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР (організація підготовки на засадах конструктивістської теорії, концепції «менеджменту щастя» та мультикультурної освіти; виконання педагогічними університетами ролі флагманів освітніх реформ, системного розвитку соціального партнерства між педагогічними університетами і загальноосвітніми школами; спрямування змісту підготовки на забезпечення професійної, наукової грамотності й морально-етичного виховання бакалаврів освіти; збалансованість співвідношення годин на теоретичне і практичне навчання; орієнтація на психологічний супровід освітнього процесу; поєднання традиційних та інноваційних форм і методів навчання; блочно-модульний підхід до побудови навчальних програм; запровадження практики з класного керівництва); здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР і бакалаврів початкової і дошкільної освіти в Україні; обґрунтовано можливості творчої реалізації конструктивних ідей китайського досвіду у закладах вищої педагогічної освіти України;

- *уточнено* зміст понять «професійна підготовка бакалаврів освіти», «дистанційна освіта вчителів»;

- *подальшого розвитку* набули положення щодо періодизації розвитку вищої педагогічної освіти в КНР (I період – 1950–1970 рр. – реорганізація вищої педагогічної освіти; II період – 1970–1980 рр. – переорієнтація мети вищої педагогічної освіти на інтереси суспільства; III період – 1990-і рр. – початок XXI ст. – період структурних змін і переорієнтації педагогічної освіти на гуманістичні засади); визначення пріоритетних напрямів розвитку педагогічної освіти в нових економічних умовах і переходу країни до економіки знань;

- *у науковий обіг введено* невідомі документи, навчально-методичні матеріали, нові факти, теоретичні ідеї і підходи щодо підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР.

Практичне значення дослідження полягає у підготовці методичних рекомендацій «Професійна підготовка вчителів в університетах КНР» для студентів закладів педагогічної освіти, в яких обґрунтовано шляхи використання конструктивних ідей китайського досвіду для модернізації професійної підготовки майбутніх учителів в Україні. Основні положення, теоретичні висновки, джерельна база дослідження можуть бути корисними для викладачів навчальних курсів із педагогіки, педагогіки вищої школи, історії педагогіки і порівняльної педагогіки у процесі оновлення навчальних планів й освітніх програм, розроблення спецкурсів і спецсеминарів для підготовки майбутніх учителів та слухачів закладів післядипломної педагогічної освіти. Результати наукового пошуку стануть у нагоді науковцям, викладачам і студентам для здійснення історико-педагогічного аналізу, психолого-педагогічних й порівняльно-педагогічних досліджень.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 47-н від 08 травня 2017 р.), Хмельницького національного університету (довідка № 41 П від 11 травня 2017), Краматорського економіко-гуманітарного інституту (довідка № 17–ПУ від 10 травня 2017 р.), Тянцзинського педагогічного університету (КНР).

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження обговорено й схвалено на науково-практичних конференціях, семінарах, читаннях різного рівня, з-поміж яких: *міжнародні*: «Педагог III тисячоліття: теоретико-методологічний дискурс» (Дрогобич, 2013); «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору (Київ, 2013); «Психолого-педагогічні Челпанівські читання» (Київ, 2014, 2016); «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін» (Суми, 2015–2016); «Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов» (Ніжин, 2016); «Вища школа: удосконалення якості підготовки фахівців» (Київ, 2017); «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2017: освітні трансформації у контексті європейської інтеграції і глобалізації» (Київ, 2017); *всеукраїнські*: «Неперервна педагогічна освіта в Україні: стан, проблеми перспективи» (Умань, 2014); *міжвузівські*: «Актуальні проблеми економіки, суспільства, особистості сучасної України» (Краматорськ, 2015–2016); «Виклики та можливості трансформації сучасного українського суспільства» (Краматорськ, 2016); а також на: *науково-методологічному семінарі*: «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів» (Хмельницький, 2016); *науково-педагогічному семінарі*: «Педагогічна компаративістика – 2016: освітні реформи та інновації у глобалізованому світі» (Київ, 2016); *звітних конференціях* Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (Київ, 2014–2016).

Публікації. Основний зміст дисертації відображено у 19 одноосібних публікаціях, з них: 1 методичні рекомендації; 10 статей у наукових фахових виданнях України; 1 – у зарубіжному періодичному науковому виданні; 7 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається з анотацій українською й англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (усього 312 найменувань, з них 160 – іноземними мовами) та додатків на 108 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 343 сторінки, основний зміст викладено на 188 сторінках.

ОСНОВНОЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, відображено зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, сформульовано мету, завдання; окреслено об'єкт, предмет, методи дослідження; представлено наукову новизну та практичне значення; подано відомості про апробацію результатів; висвітлено відомості про публікації, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі – **«Підготовка майбутніх учителів як проблема порівняльної педагогіки»** – проаналізовано стан дослідженості проблеми професійної підготовки бакалаврів освіти у філософській, психолого-педагогічній і науково-методичній літературі; виявлено концептуальні засади підготовки майбутніх учителів у китайських вищих навчальних закладах; проаналізовано основні нормативно-правові документи, що визначають сучасну політику у сфері педагогічної освіти КНР, та їх вплив на удосконалення підготовки бакалаврів освіти; визначено основні періоди розвитку вищої педагогічної освіти в КНР.

Узагальнення результатів наукових розвідок українських і китайських учених дало підстави для висновку про те, що питання підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних на ринку праці учителів, зокрема формування їхньої педагогічної майстерності, особливості впровадження інноваційних форм і методів у процес їх професійної підготовки, постійно знаходяться у центрі уваги науковців України і КНР. Так, у працях українських дослідників (О. Дубасенюк, І. Зязюн, В. Кремень, А. Кузьмінський, О. Лаврінченко, Н. Ничкало, Л. Онищук, Л. Пуховська, Г. Сотська, Л. Хомич та ін.) відображено актуальні проблеми педагогічної освіти України, запропоновано підходи щодо її удосконалення. Пріоритетним завданням освіти є підготовка вчителя на засадах дитиноцентризму, креативності, поваги до особистості, особистісно орієнтованого, діяльнісного і компетентнісного підходів. З'ясовано, що державна політика КНР у сфері підготовки кваліфікованих педагогів спрямовує увагу китайських науковців на особистість учителя, морально психологічні аспекти його професійної підготовки, педагогічної культури. У працях китайських науковців визначено перспективи розвитку педагогічної освіти, охарактеризовано зміни її парадигми від авторитарної до демократичної, що забезпечує конструктивну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу (Ма Сяофен, Ху Янь, Цзинь Цян, Чжан Цзясян, Лі Гоцзюнь, Лю Шаосюе та ін.).

Доведено, що концепціями та теоріями, які значною мірою впливають на розвиток педагогічної освіти КНР загалом та підготовку майбутніх учителів зокрема, є: *конструктивістська теорія*, суголосна з поглядами китайських науковців про основне завдання учителя – надихати та спрямовувати студентів (забезпечення суб'єкт-суб'єктних відносин учителя і студента у процесі навчання, акцентування уваги на інтерактивних діях, на кооперації та комунікації, формування навичок роботи в команді); *концепція «менеджменту щастя»*, що реалізується в організаційній діяльності університетів (ефективна взаємодія між менеджерами навчального закладу: викладачами, студентами; ефективність цієї взаємодії відображена у результативності цілей навчання, розвитку довготривалої мотивації до навчання студентів педагогічних факультетів, гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу); *концепція мультикультурної освіти* (висвітлення питань культурної диверсифікації в освітньому процесі, їх відображення у навчальних планах, вплив на вибір відповідних методів навчання та використання навчальних матеріалів).

На основі аналізу документальних і наукових джерел простежено генезу розвитку педагогічної освіти у КНР та визначено основні періоди її становлення:

I період – 1950–1970 рр. – реорганізація вищої освіти (вирішення перспективних завдань щодо її розвитку та реалізація оперативних заходів, розширення мережі закладів прискореного і нерегулярного навчання);

II період – 1970–1980 рр. – переорієнтація мети вищої педагогічної освіти на інтереси суспільства (задоволення потреби суспільства у висококваліфікованих фахівцях та ідейних педагогах, здатних поліпшувати якісні характеристики нації).

III період – 1990-і рр. – початок XXI ст. – структурні зміни і переорієнтація педагогічної освіти на гуманістичні засади (перехід від триступеневої вищої педагогічної освіти до двоступеневої системи; підготовка педагогічних кадрів з «високим рівнем суб'єктності», «з новим духом», здатних до автономного зростання, рефлексії, саморозвитку).

Визначено, що реалії суспільно-економічного розвитку Китаю зумовили необхідність формування нормативної бази, спрямованої на розвиток і функціонування ефективної педагогічної освіти. У законодавстві КНР, що регулює розвиток педагогічної освіти, відображено зміни до якості професійної підготовки майбутнього учителя, визначено чинники для його неперервного професійного розвитку, закріплено високий статус учителя у суспільстві, гарантовано відповідне фінансування для покращення соціальних умов та професійної діяльності, захисту прав й інтересів учителя. Результатом упровадження відповідних законів («Закон КНР про обов'язкову освіту» (中华人民共和国教育法, 1986), «Закон КНР про вчителів» (中华人民共和国教师法, 1994), «Закон про обов'язкову освіту» (中华人民共和国教师法的第三十篇, 2006), «Рекомендація щодо переходу та розвитку місцевих університетів» (关于本地大学发展措施的建议, 2014) тощо) є високий сучасний рівень системи китайської педагогічної освіти, конкурентоздатність китайських учителів на внутрішньому та міжнародному ринках праці.

У другому розділі – **«Організаційно-педагогічні умови підготовки бакалаврів освіти в університетах КНР»** – схарактеризовано основні принципи організації освітнього процесу педагогічних університетів Китаю, виявлено особливості відбору і структурування змісту теоретичної підготовки та розкрито специфіку практичної підготовки бакалаврів освіти у китайських педагогічних університетах; проаналізовано програмно-методичне забезпечення цієї підготовки й розкрито особливості педагогічної практики у педагогічних університетах КНР.

Аналіз офіційних документів, аналітичних матеріалів, стандартів підготовки бакалаврів освіти дозволив з'ясувати, що педагогічна освіта в КНР є ступеневою, гнучкою і відкритою для партнерства з різними соціальними секторами суспільства, охоплює педагогічні заклади різних типів, форм

власності, управління якою здійснюється на державному та регіональному рівнях. Мережу вищих педагогічних навчальних закладів формують педагогічні училища (термін навчання – 3-4 роки для випускників неповної середньої школи), педагогічні коледжі (підготовка вчителів з 13 основних спеціальностей, термін навчання – 2-3 роки), педагогічні університети та інститути (термін навчання – 4 роки), педагогічні інститути іноземних мов і фізкультурний педагогічний інститут.

Визначено, що Пекінський, Північно-Східний, Південно-Західний, Хафунський, Шансійський педагогічні університети, Центральний китайський педагогічний університет є флагманами розвитку педагогічної освіти КНР. Ці заклади підпорядковуються Міністерству освіти Китаю, до їх складу входять науково-дослідні інститути, відділи, що займаються розробленням інноваційних форм і методів удосконалення підготовки педагогічних кадрів, а також інститути післядипломної освіти, де вчителі мають можливість підвищувати кваліфікацію, та розвивати власні професійні якості впродовж життя. Випускники цих закладів після здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра освіти працюють вчителями середніх навчальних закладів.

Конкретизація цілей підготовки, структурування змісту, вибір форм, методів і засобів навчання бакалаврів освіти, формування їхніх професійних компетентностей здійснюється на засадах неперервності, прогностичності, з дотриманням вимог освітнього стандарту та нормативно-правових актів, що регулюють діяльність педагогічних університетів. Аналіз освітнього стандарту та нормативно-правових актів університетів дозволив виявити мету навчання майбутніх учителів в КНР та визначити необхідні компетентності (педагогічна, комунікативна, ідеологічна) для здійснення педагогічної діяльності. Виявлено, що важливим досягненням функціонування вищої педагогічної освіти КНР є налагоджене соціальне партнерство зі школами, що дозволяє здійснювати теоретичну і практичну підготовку відповідно до потреб сучасної школи.

З'ясовано, що професійна підготовка бакалаврів освіти в КНР ґрунтується на комплексному застосуванні методологічних підходів: системного (забезпечує цілісність, взаємозв'язок усіх складових професійної підготовки), контекстного (гарантує поєднання теоретичної і практичної підготовки), діяльнісного (спрямовує на активну навчальну діяльність), культурологічного (забезпечує розвиток цілісного уявлення про загальнолюдську, національну, педагогічну культуру), рефлексивного (вможливує формування рефлексивних умінь).

Основними принципами організації і функціонування системи професійної підготовки бакалаврів освіти в КНР є детермінованість, гуманізм, демократизація, системність, інноваційність, модульність, гнучкість, прогностичність, неперервність.

Аналіз змістового компоненту професійної підготовки бакалаврів освіти засвідчив, що структурування та відбір змісту освіти відбувається на основі компетентнісного підходу, принципів предметної спеціалізації, міждисциплінарності, модульності, елективності. Структура професійної підготовки охоплює обов'язкові та вибіркові дисципліни, а також практичну

підготовку, виконання дипломного проекту, проведення соціологічного та наукового дослідження. Обов'язковими дисциплінам підготовки бакалаврів освіти є: «Загальна педагогіка»; «Психологія»; «Навчальний процес та теорії навчання»; «Історія педагогіки»; «Порівняльна педагогіка»; «Дошкільна педагогіка»; «Педагогіка вищої школи»; «Андрагогіка»; «Спеціальна педагогіка»; «Професійна педагогіка». Вибіркові дисципліни спрямовані на поглиблення знань з напрямів педагогічної науки: «Політика освіти», «Менеджмент освіти», «Сімейна педагогіка», «Освітній контроль», «Проблемна педагогіка», «Історія китайської педагогіки», «Історія світової педагогіки», «Реформування в управлінні освітою», «Сучасна педагогіка». Зміст освітніх програм збалансовано поєднує фундаментальну, фахову, науково-дослідну і практичну підготовку, що сприяє задоволенню перспективних кар'єрних можливостей та науково-професійному зростанню майбутніх учителів.

Встановлено, що професійна підготовка майбутніх бакалаврів освіти передбачає використання традиційних форм навчальної діяльності, серед яких домінують лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи, консультації, а також включає навчально-педагогічну практику, виконання курсових і дипломних робіт та самостійну роботу. Ключове значення у підготовці бакалаврів освіти мають інноваційні форми і методи навчання, зокрема розроблення і проведення групових або індивідуальних дослідницьких проектів, створення віртуального навчального середовища, а також організація екскурсій, експедицій, впровадження евристичного методу, методу «міцних знань». Сучасні засоби навчання, насамперед ІКТ, передбачають подання нової інформації у формі презентації, застосування різноманітних електронних моделей навчання та освітнього телебачення тощо. Окрім того, передбачено асинхронний формат проведення занять, застосування електронних бібліотек, мультимедійних підручників, довідкових матеріалів (словників, енциклопедій та ін.), організацію тестування в режимі реального часу.

Аналіз програмно-методичного забезпечення освітнього процесу в педагогічних університетах КНР дозволив виявити особливості змісту навчальних програм, провідними з яких є їх актуальність (спрямованість на формування важливих для учителя професійних якостей), неперервність (наступність різних ступенів освіти), відкритість (можливість здійснення самоосвітньої діяльності у межах реалізації навчальних програм). Формами контролю, обліку й оцінювання знань, умінь і навичок студентів є іспити, захист курсових та дипломних робіт. Оцінювання результатів навчання відбувається на основі принципів відкритості, об'єктивності, науковості.

Теоретична і практична складові підготовки майбутніх бакалаврів у педагогічних університетах КНР достатньо збалансовані. Проходження педагогічної практики відбувається на старших курсах (шостий семестр) і триває вісім тижнів, протягом яких студент-практикант виконує завдання, спрямовані на оволодіння професійними навичками та дидактичними і конструктивними уміннями.

У педагогічних університетах КНР майбутні учителі проходять практику з класного керівництва, впродовж якої студенти мають можливість зануритися

у реальні умови роботи класного керівника, усвідомити його роль і завдання у навчанні та вихованні дітей, оволодіти методичною (ведення необхідної документації, складання плану роботи класного керівника), комунікативною (спілкування з батьками учнів), організаційною (організація позакласних заходів, проведення зборів, контроль за поведінкою учнів) культурою класного керівника.

Оцінювання результатів практичної підготовки студентів педагогічних університетів відбувається у формі звіту з практики, що є педагогічним дослідженням кожного практиканта з конкретної проблеми, містить теоретичний аналіз джерел з педагогічної літератури. За організацію педагогічної практики несе відповідальність навчальний відділ кожного педагогічного університету КНР.

У третьому розділі – **«Можливості використання конструктивних ідей китайського досвіду у системі вищої педагогічної освіти в Україні»** – обґрунтовано критерії порівняльного аналізу; виявлено особливості професійної підготовки бакалаврів в вищих педагогічних закладах України та КНР, викладено перспективи подальшого розвитку і модернізації педагогічної освіти України в умовах нового концептуального підходу до ролі вчителя із творчим використанням конструктивних ідей китайського досвіду.

Виявлення особливостей професійної підготовки бакалаврів в педагогічних університетах України і КНР було проведено з урахуванням сукупності критеріїв, що забезпечують його коректність, а саме: *нормативно-правового* (аналіз законодавчих документів у сфері педагогічної освіти, зміст яких доповнювався з урахуванням особливостей реформ і нової освітньої політики в Україні та КНР); *соціального* (соціальні гарантії, фінансове забезпечення педагогічних працівників, престижність педагогічної професії); *цільовий* (мета підготовки майбутніх бакалаврів освіти), *організаційний* (система управління закладами вищої педагогічної освіти, навчально-методичне забезпечення освітнього процесу); *змістовий* (зміст підготовки бакалаврів з педагогічних спеціальностей); *технологічний* (форми, методи, засоби підготовки педагогів).

В умовах євроінтеграційних процесів в освітній сфері України та відмови від традиційної авторитарної моделі освітнього процесу у закладах освіти КНР відбувається усвідомлення необхідності модернізації нормативно-правових засад педагогічної освіти для її адаптації до принципово нових вимог щодо організації освітнього процесу, підготовки учителя. Водночас проведене порівняльно-педагогічне дослідження свідчить про те, що в КНР була створена більш гнучка законодавча база, що уможливила швидке запровадження сучасних управлінських та організаційних принципів функціонування педагогічної освіти. Основними напрямками оновлення законодавчої бази є спрямованість на автономію вищих педагогічних закладів у вирішенні багатьох питань (структурування змісту, відбір інноваційних форм, методів та засобів навчання, створення майданчиків для практичної реалізації набутих студентами знань, умінь та навичок) та забезпечення фінансової самостійності за рахунок заохочення підприємств, спонсорів та благодійних фондів, що сприяє

зростанню рівня матеріального забезпечення педагогічних університетів, матеріальному заохоченню молоді до педагогічної професії, позитивно впливає на якість освіти, соціальний статус учителя і престижність його праці.

Компаративістський аналіз особливостей професійної підготовки бакалаврів освіти у системі педагогічної освіти КНР і України, здійснений за законодавчим, концептуальним, організаційно-педагогічним напрямками, уможливив виявлення подібного й відмінного у досвіді цих країн. До подібного відносимо: цілі підготовки; ступеневу структуру педагогічної освіти; організацію навчання за кредитно-модульним принципом; дидактичні принципи оцінювання успішності студентів; звітність освітньої діяльності студентів; використання традиційних форм та методів навчання тощо. Серед відмінного визначаємо: розробленість законодавчо-правової бази; система фінансування педагогічних закладів; наявність системи цензу педагога; соціальну захищеність учителів; більш практичну спрямованість підготовки бакалаврів освіти в китайських педагогічних університетах; зосередженість на ідеологічному вихованні майбутніх учителів та вихованні їхньої педагогічної культури; особливості організації науково-дослідницької роботи і педагогічних практик тощо.

Одержані в ході дослідження результати дають можливість обґрунтувати рекомендації щодо використання конструктивних ідей китайського досвіду на таких рівнях:

- *стратегічному* – удосконалення законодавчої бази, що регулює підготовку педагогічних працівників та підвищення кваліфікації вчителів, удосконалення системи фінансування педагогічних навчальних закладів, надання більшої автономії закладам вищої освіти, врахування принципу регіоналізації, забезпечення належних економічних та соціальних гарантій працівникам системи освіти, підвищення їхнього соціального статусу та престижу педагогічної професії тощо;

- *змістовому* – запровадження стандартів професійної підготовки вчителів; диверсифікація навчальних планів й освітніх програм; забезпечення міждисциплінарних, міжпредметних зв'язків; встановлення оптимального балансу між практичними та теоретичними компонентами підготовки на основі збільшення питомої ваги академічних годин на практичну підготовку, запровадження практики з класного керівництва з метою формування методологічної, організаційної та комунікативної культури майбутнього вчителя;

- *організаційному* – поліпшення матеріально-технічної бази закладів вищої педагогічної освіти шляхом запровадження механізмів багатоканального фінансування; використання інноваційних форм, методів, засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутнього вчителя, здатного до інноваційної та дослідної діяльності; поліпшення якості системи контролю за академічними результатами студентів в умовах зниження дисциплінарного тиску та підвищення ролі самостійної роботи студентів; організація ефективних наукових досліджень студентів та викладачів педагогічних університетів у створених науково-дослідних лабораторіях при

кожному педагогічному закладі та забезпечення їхньої активної участі у пошуках шляхів модернізації системи педагогічної освіти; удосконалення форм та методів підвищення кваліфікації з метою заохочення педагогічних працівників до постійного професійного розвитку; запровадження іспиту щодо професійної придатності.

ВИСНОВКИ

На основі узагальнення результатів наукового пошуку обґрунтовано такі висновки:

1. В умовах інтеграційних процесів цінним джерелом для пошуку та обґрунтування перспективних шляхів удосконалення професійної підготовки бакалаврів освіти є об'єктивне вивчення зарубіжного досвіду. Проблема підготовки бакалаврів освіти у педагогічних університетах КНР становить значний інтерес для українських педагогів, проте вона не була предметом порівняльно-педагогічного аналізу.

Теоретичні розвідки з проблеми підготовки бакалаврів освіти в КНР засвідчили, що зусилля науковців і практиків педагогічної галузі спрямовані на забезпечення якісної професійної підготовки кваліфікованих учителів з урахуванням суспільних викликів. Реформування педагогічної освіти в КНР спрямовано на підготовку учителя нової генерації, відбувалося під впливом конструктивістської теорії, концепції «менеджменту щастя», концепції мультикультурної освіти. Інтегрування концептуальних положень цих теорій з національними ідеями щодо особистості учителя, а також врахування регіональних потреб у вчителів для сільської місцевості, особливо віддалених районів, де здебільшого проживають національні меншини, сприяло формуванню якісної, відкритої, демократичної, гнучкої системи підготовки вчителів та їхнього неперервного професійного розвитку на основі принципів гуманізації та гуманітаризації. Визначено практико-орієнтований та інтерактивний характер навчання, що уможливило інноваційний розвиток педагогічної освіти в КНР.

2. Основними принципами організації професійної підготовки бакалаврів освіти в КНР є системність, детермінованість, гуманізм, демократизація, інноваційність, гнучкість, модульність, неперервність, прогностичність.

До особливостей організації підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР віднесено: відкритість; широке застосування блочно-модульного навчання; диверсифікацію та індивідуалізацію навчання; досягнення релевантності змісту, форм і засобів навчання; комп'ютеризацію освітнього процесу; раціональну організацію науково-дослідної та практичної роботи; створення відповідних умов для професійного розвитку й самореалізації студентів.

Якість підготовки бакалаврів освіти забезпечується гармонійним поєднанням традиційних (лекція, семінар, бесіда тощо) й інноваційних (експедиції, екскурсії та ін.) форм і методів навчання (проекти, евристичний метод, метод «міцних знань» тощо). Сучасні засоби навчання, насамперед ІКТ, забезпечують подання нової інформації у формі презентацій, застосування

різноманітних електронних моделей навчання та освітнього телебачення тощо, уможливлено надання інформаційної, організаційної та методичної підтримки і налагодження взаємодії між суб'єктами освітнього процесу з використанням потенціалу віртуального середовища.

3. Відбір і структурування змісту навчання бакалаврів освіти у педагогічних закладах КНР відбувається на основі компетентнісного підходу, принципів міждисциплінарності, предметної спеціалізації, модульності, елективності згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики, нормативно-правовими документами Міністерства освіти КНР і педагогічних університетів. Доведено, що вивчення обов'язкових та вибіркових дисциплін, спрямованих на оволодіння поглибленими знаннями з педагогічних наук, виконання студентами дипломного проекту, проведення соціологічного та педагогічного досліджень, забезпечує оптимальне співвідношення теоретичного і практичного компонентів підготовки з урахуванням гуманістичної спрямованості підготовки майбутніх бакалаврів освіти, зорієнтованості на забезпечення їхньої підготовки до дослідницької діяльності. Збалансоване поєднання в освітньому процесі педагогічного університету фундаментальної, фахової, науково-дослідної і практичної складових відповідає майбутнім кар'єрним потребам майбутніх учителів, створює необхідні умови для їхнього подальшого професійного зростання.

4. Педагогічна практика посідає чільне місце у підготовці бакалаврів освіти у педагогічних університетах КНР. До особливостей практичної підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР в умовах системного соціального партнерства зі школами як майданчиками практичної діяльності віднесено: запровадження практики з класного керівництва, що дозволяє акцентувати увагу на потребах школи, учнів та батьків; оволодіння важливими компонентами педагогічної культури (методичною культурою – уміння вести необхідну документацію, складати план роботи класного керівника; комунікативною культурою – уміння спілкуватися з сім'ями учнів; організаційною культурою – здатність контролювати поведінку учнів); набуття бакалаврами освіти досвіду творчої діяльності (організувати позакласні, виховні заходи); поєднання різних форм контролю якості практичної підготовки (звіт за результатами практики є індивідуальним педагогічним дослідженням кожного практиканта з конкретної проблеми).

5. Здійснений порівняльно-педагогічний аналіз за обґрунтованими критеріями (нормативно-правовим, соціальним, цільовим, змістовим, технологічним) дозволив виявити подібне та відмінне у підготовці бакалаврів освіти в Україні та КНР. До подібного відносимо: організацію освітнього процесу у вищих педагогічних навчальних закладах відповідно до чинних нормативно-правових документів і стандартів; реалізацію навчального плану як основного нормативного документа, що розробляється на основі освітньої програми та структурно-логічної схеми підготовки; визначення обов'язкових та вибіркових дисциплін; блочно-модульну побудову навчальних програм на основі компетентнісного підходу; застосування традиційних форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів. Водночас існує низка відмінних

ознак у нормативно-законодавчому, науково-методичному, матеріальному, інформаційному забезпеченні процесу навчання, його практичній спрямованості, що зумовлюються історичними, культурними, соціально-економічними особливостями розвитку України та КНР.

Виявлення конструктивних ідей китайського досвіду уможливило розроблення науково-методичних рекомендацій щодо модернізації системи педагогічної освіти в Україні на таких рівнях: *стратегічному* – удосконалення нормативно-законодавчої бази, надання більшої автономії педагогічним закладам, урахування принципу регіоналізації і полікультурності, системний розвиток соціального партнерства, забезпечення належних економічних і соціальних гарантій педагогічним працівникам; *змістовому* – теоретичне обґрунтування і введення професійних стандартів психологічної та педагогічної підготовки вчителів, збільшення питомої ваги навчального часу на практичну підготовку, запровадження практики з класного керівництва; *організаційному* – створення сучасної матеріально-технічної бази для функціонування системи педагогічної освіти та запровадження механізмів багатоканального фінансування, використання в освітньому процесі новітніх ІКТ, творче використання інноваційних форм і методів організації навчання майбутніх учителів у педагогічних закладах, організація ефективної науково-дослідної діяльності студентів і викладачів педагогічних університетів, удосконалення підходів до формування контингенту студентів педагогічних спеціальностей.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів цієї актуальної проблеми. До подальших перспектив науково пошуку вважаємо за доцільне віднести такі напрями, як: теоретичні та методичні засади інноваційної підготовки викладачів вищих навчальних закладів Китаю, професійного розвитку педагогічних працівників у КНР, виховання патріотизму і соціальної відповідальності майбутніх учителів у КНР.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

- 1 Шевченко, К. (2013). Особливості розвитку вищої освіти КНР. *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору, Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*, 31, 1, 435–443.
- 2 Шевченко, К. (2014). Роль когнітивної Я – концепції у підготовці майбутніх вчителів в КНР. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*, 31, 1 (9), 458–463.
- 3 Шевченко, К. (2014). Розвиток педагогічної освіти в країнах Східно-Азійського регіону в контексті суспільно-економічних змін. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний*

університет імені Григорія Сковороди»: *Проблеми емпіричних досліджень у психології*, 10, 381–386.

- 4 Шевченко, К. (2014). Особливості підготовки майбутніх учителів у контексті міжнародної співпраці КНР у галузі освіти. *Вища освіта України*, 3, 2, 252–255.
- 5 Шевченко, К. (2016). Роль інформаційних технологій у підготовці вчителів у Китаї та Україні. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 45, 355–358.
- 6 Шевченко, К. (2016). Програмно-методичне забезпечення навчального процесу в педагогічних закладах КНР. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. 36, 18, 434–440.
- 7 Шевченко, К. (2017). Зміст і форми організації підготовки бакалаврів освіти в Китаї та Україні. *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*, 10, 145–150.
- 8 Shevchenko, K. (2016). Training of Future Teachers in Lecturing Skills in China and Ukraine. *The Advanced Science Journal*, 1, 76–78.
- 9 Шевченко, К. (2015) Особливості педагогічної практики студентів китайських педагогічних ВНЗ. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4 (48), 158–166.
- 10 Шевченко, К. (2016). Форми і методи підвищення кваліфікації китайських вчителів, як основа професійного розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4 (58), 84–90.
- 11 Шевченко, К. (Укл.). (2016). Професійна підготовка вчителів в університетах КНР. Краматорськ: Печатний дім.

Наукові праці апробаційного характеру

- 12 Шевченко, К. (2014). Вплив реформ відкритості на організацію навчання закордоном китайських студентів. В Муковіз О.П.(Ред.), *Неперервна педагогічна освіта в Україні: стан, проблеми перспективи*: Всеукраїнська науково-практична конференція, Умань, 22–23 травня (с. 134–137). Умань: ФОП Жовтий.
- 13 Шевченко, К. (2015). Роль практики класного керівництва у підготовці майбутніх педагогів КНР. В Р. М. Масалаб (Ред.), *Актуальні проблеми економіки, суспільства, особистості сучасної України: ІХ Міжвузівська науково-практична конференція*, Краматорськ, 16–17 квітня (с. 206–208). Краматорськ: ПВНЗ «Краматорський економіко-гуманітарний інститут».
- 14 Шевченко, К. (2016). Аналіз нормативно-правового забезпечення підготовки вчителів у Китаї та Україні. В Р. М. Масалаб (Ред.), *Виклики та можливості трансформації сучасного українського суспільства: Міжвузівська науково-практична конференція*, Краматорськ, 21–22 квітня (с. 211–213). Краматорськ: ПВНЗ «Краматорський економіко-гуманітарний інститут».

- 15 Шевченко, К. (2016). Роль мережі Інтернет у підготовці вчителя в Китаї та Україні. В О.І. Локшина (Ред.), *Педагогічна компаративістика – 2016: освітні реформи та інновації у глобалізованому світі: Всеукраїнський науково-практичний семінар, Київ, 06 червня* (с. 201–203). Київ: Педагогічна думка.
- 16 Шевченко, К. (2016). Розвиток педагогічної майстерності майбутнього вчителя КНР. В Тезікова С.В. (Ред.), *Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов: V Міжнародна науково-практична конференція, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 22–23 червня* (с. 127–128). Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М.
- 17 Шевченко, К. (2017). Роль інформаційних технологій у підготовці бакалаврів освіти в Китаї. В Н.В.Пазюра (Ред.), *Вища школа: удосконалення якості підготовки фахівців: Міжнародна науково-практична конференція, Київ, 26–29 квітня* (с. 104–106). Черкаси: Видавець Чебаненко Ю.А.
- 18 Шевченко, К. (2017). Концепція менеджменту щастя у підготовці бакалаврів освіти в університетах КНР. В О.І. Локшина (Ред.), *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2017: освітні трансформації у контексті європейської інтеграції і глобалізації: I міжнародна науково-практична конференція, Київ, 15–16 червня* (с. 190–191). Київ: Педагогічна думка.

Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації

- 19 Шевченко, К. (2013). Особливості розвитку педагогічної освіти Китаю. *Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 143–148.

АНОТАЦІЇ

Шевченко К. В. Підготовка бакалаврів освіти у педагогічних університетах КНР. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – Київ, 2018.

У дисертації запропоновано порівняльно-педагогічне обґрунтування проблеми підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР. Проаналізовано стан дослідженості цього питання в науковій літературі; визначено основні етапи розвитку педагогічної освіти в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття в КНР; подано загальну характеристику мети, завдань, організації професійної підготовки бакалаврів освіти в педагогічних університетах КНР. Визначено особливості змістового компоненту професійної підготовки бакалаврів освіти; розкрито специфіку використання традиційних та інноваційних форм, методів і засобів навчання у процесі професійної підготовки бакалаврів освіти на основі китайського досвіду. Схарактеризовано сутність практичної та науково-дослідницької підготовки бакалаврів освіти; а також розкрито зміст, законодавче забезпечення професійної підготовки

майбутніх учителів в університетах України. На основі порівняльно-педагогічного аналізу професійної підготовки бакалаврів в педагогічних університетах КНР та України виявлено подібні особливості відмінності; обґрунтовано науково-методичні рекомендації щодо використання конструктивних ідей китайського досвіду в Україні.

Ключові слова: підготовка, бакалавр освіти, педагогічні університети КНР, навчально-методичне забезпечення, форми організації, методи навчання, педагогічна практика.

Шевченко Е.В. Подготовка бакалавров образования в педагогических университетах КНР. – Рукопис.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Институт педагогического образования и образования взрослых НАПН Украины. – Киев, 2018.

В диссертации предложено сравнительно-педагогическое обоснование проблемы подготовки бакалавров образования в педагогических университетах КНР. Проанализировано степень изученности этого вопроса в научной литературе; определены основные этапы развития высшего педагогического образования во второй половине XX века – в начале XXI века в КНР; представлена цель, задания, общая характеристика организации профессиональной подготовки бакалавров образования в педагогических университетах КНР. Охарактеризован содержательный компонент подготовки бакалавров образования; раскрыты особенности использования традиционных и инновационных форм, методов и способов в профессиональной подготовке бакалавров образования на основе китайского опыта. Выявлена специфика организации практической и научно-исследовательской подготовки бакалавров образования; исследовано содержание, законодательное обеспечение, организация профессиональной подготовки будущих учителей в педагогических университетах Украины. На основании сравнительно-педагогического анализа профессиональной подготовки бакалавров в педагогических университетах КНР и Украины осуществлен сравнительно-педагогический анализ; выявлены подобные особенности и отличия в профессиональной подготовке бакалавров образования в китайских и украинских университетах; обоснованы научно-методические рекомендации по использованию конструктивных идей китайского опыта в Украине.

Ключевые слова: подготовка, бакалавр образования, педагогические университеты КНР, учебно-методическое обеспечение, формы организации, методы обучения, педагогическая практика.

Shevchenko K. V. Training of Bachelors in Education at Pedagogical Universities of PRC. – Manuscript.

Thesis for a Candidate's Degree in Pedagogical Sciences. Specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Institute of Pedagogical and Adult Education of NAPS of Ukraine. – Kyiv, 2018.

The thesis presents a comparative pedagogical research justifying the issue of professional training of bachelors in education at Chinese pedagogical universities. In the work the availability of the research findings on the outlined issue in scientific literature has been analyzed. The results of the analysis specify that it has not become the subject of special studies in Ukraine. That fact confirms the necessity of looking into innovative ideas of Chinese experience in professional training of bachelors in education with the aim of their creative implementation in theory and practice of Ukrainian pedagogical education. The main theories (constructivist theory, theory of happiness management, multicultural theory) that influenced the process of professional training have been analyzed. Three main stages of the development of higher pedagogical education in the late 20th century – the early 21st century in China have been determined. General overview of organization of professional training of bachelors in education at Chinese universities has been presented.

The research stresses that, pedagogical education legislation, formed for several decades, is flexible, quickly reacts to the changes in qualitative demands for teacher training process, guarantees a teacher's high social status and defends a teacher's human and professional rights.

The structure and content of bachelors' professional training have been analyzed. The content of education is elected and structured according to competence, functional, individual-oriented approaches. The content, forms, methods and organization of professional training of bachelors in education at Chinese universities have proved that it is focused on main questions of pedagogy. It has been stated that the curricula for bachelors in education at Chinese universities are tailored to the modern requirements of Chinese society for future teachers. The Chinese practice of combining traditional and innovative methods in the process of professional training of bachelors in education has been outlined.

It has been stressed that efficiency and quality of professional training is enhanced by coupling academic program with an important and an integral component - practicum in teacher education. The peculiar type of practicum – practicum of tutoring was introduced at Chinese pedagogical universities. It has been revealed that type of practicum allows bachelors in education to acquire necessary knowledge and skills, to understand the full scope of teachers' role. The conclusion about the importance of school-based experience in general and practicum of tutoring in particular for developing the knowledge, skills and attributes of future teachers has been made.

The content of future teachers' professional training at Ukrainian universities has been studied. The research resulted in characterizing national factors influencing Ukrainian teacher' training, showing peculiarities of Ukrainian pedagogical education, bringing out and characterizing specific features in functioning Ukrainian higher pedagogical establishments, defining similarities and differences in the pedagogical education in China and Ukraine. Relevant recommendations on using innovative ideas of Chinese experience in Ukraine based on comparative and pedagogical analysis of professional training at Chinese and Ukrainian universities and taking into consideration the positive experience of Chinese pedagogical education have been justified.

Keywords: training, bachelor of education, Chinese pedagogical universities, educational and methodological support, forms of organization, methods of education, practicum.

Наклад 100 прим.

Підписано до друку 26.03.2018 року

Зам. ШК/26-03

Віддруковано ТОВ «Альфа-ПІК».

Посвідчення про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК зв №1806
від 25.05.2004р.

01034, м. Київ, вул. Малопідвальна 21/8. тел. 270-73-54.